

**Talousvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laeiksi
vakuutusyhtiölain, työntekijäin eläkelain 3 §:n ja potilasvahinkolain
5 §:n muuttamisesta**

Eduskunta on lähettänyt 12 päivänä helmikuuta 1993 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 350/1992 vp laeiksi vakuutusyhtiölain, työntekijäin eläkelain 3 §:n ja potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina vs. toimistopäällikkö Markku Sorvari sosiaali- ja terveysministeriöstä, apulaisjohtaja Lea Mäntyniemi Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta ja varatoimitusjohtaja Asko Tanskanen Työeläkelaitosten Liiton edustajana.

Hallituksen esitys

Mainittuihin lakeihin ehdotetut muutokset perustuvat pääosin Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa viitattuihin vakuutusalaan koskeviin direktiiveihin.

Vakuutusyhtiölain muuttamisesta annetun lakiehdotuksen mukaan henkivakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta ja vahinkovakuutusyhtiö vahinkovakuutusta. Henki- ja vahinkovakuutus on luokiteltu direktiivien mukaisesti vakuutusluokkiin.

Vakuutusyhtiöiden perustajia koskevat asuinpaikka- ja kotipaikkasäännökset ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan Euroopan talousalueesta tehtyä sopimusta. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä on mainittava yhtiön toiminta-alue ja tarkoitettu toiminnan mukaiset vakuutusluokat ja luokkaryhmät. Peruspääomaa vaaditaan laissa säädetty vähimmäismäärä, 7, 14 tai 30 miljoonaa markkaa, harjoitettavan vakuutusliikkeen luonteesta riippuen.

Yhtiön johtoa ja tilintarkastajia koskevat asuinpaikka- tai kotipaikkavaatimukset ehdotetaan muutettavaksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen mukaisiksi. Tilintarkastajia koskevia pätevyysvaatimuksia ehdotetaan tiu-

kennettäväksi siten, että vakuutusyhtiön tilintarkastajana voi olla vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Valvontatilintarkastajan on aina oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Vakuutusyhtiön on katettava vastuuvélka laissa säädetyllä tavalla. Suomalaiset henkivakuutusyhtiöt saavat oikeuden myöntää tiettyjen sijoitusten kehitykseen sidottuja vakuutuksia. Sijoitussidonnaisten vakuutusten kannan vastuuvélan kate on eriytettävä muun vastuuvélan katteesta.

Laissa säädetään toimintapääoman ja takuumäärän vähimmäismääristä. Toimintapääoman on aina oltava vähintään takuumäärän suurinen. Vakuutusyhtiön toimintapääoma, jälleenvakuutus ja muut yhtiön vakavaraisuuteen vaikuttavat seikat on järjestettävä vakuutetut edut turvaavalla tavalla ottaen huomioon tuottojen ja kulujen todennäköinen vaihtelu sekä arvioitavissa olevat muut epävarmuustekijät.

Omistusrajoitussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiöllä ei saa yksin eikä yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman lupaa olla muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa yhtiössä osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Voimassa olevan lain mukaan omistusrajoitus on enintään 20 prosenttia.

Suomalaiset vakuutusyhtiöt voivat harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa muussa valtiossa. Asetuksella säädetyissä tapauksissa vakuutusyhtiö saa luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä ulkomaiselle vakuutusyhtiölle taikka vastaanottaa ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä sen vakuutuskannan tai osan siitä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös rahanpesudirektiivin mukaiset säännökset mahdollisesta rahanpesusta vakuutusyhtiöiden liiketoimien yhteydessä.

Työntekijäin eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin työntekijäin eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoranaisesti liittyvää jälleenvakuutusta.

Potilasvahinkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että potilasvahinkolain mukaisen vakuutuksen voi myöntää myös ulkomainen vakuutusyhtiö, jolla on toimilupa vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa.

Valiokunnan kannanotot

Lakiehdotuksen 1 luvun 3 §:n 4 momentissa on muuta liikettä kuin vakuutusliikettä koskeva 50 prosentin omistusrajoitussäännös. Ulkomaisen vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lakiehdotuksen (HE 363/1992 vp) 3 §:n 4 momentissa ja vakuutusyhdistyslain muuttamisesta annetun lakiehdotuksen (HE 341/1992 vp) 1 luvun 5 §:n 3 momentissa on vastaavanlaiset säännökset.

Vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä. Vakuutustoiminnassa vakuutusyhtiöt ottavat kantaakseen riskejä. Sen sijaan vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan lähtökohtana tulee olla, että riskejä ei oteta. Merkittävät sijoitusriskit saattaisivat johtaa vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etujen vaarantumiseen. Vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etujen turvaaminen on erityisen tärkeää henki- ja eläkevakuutuksessa, joissa vakuutusmaksuja maksetaan pitkiä aikoja suuria summia etukäteen ennen vakuutusyhtiön maksuvelvollisuuden alkamista. Lisäksi on otettava huomioon, että lakisääteinen eläkevakuutus on erittäin merkittävä osa sosiaaliturvajärjestelmäämme.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö seuraa omistusrajoitussäännöksen tarkoituksenmukaisuutta sekä vakuutusyhtiön sijoitustoiminnan että vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etujen turvaamisen kanalta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumoavaksi vakuutusyhtiölain 3 a luku, joka koskee ulkomaalaisten oikeutta omistaa vakuutusyhtiön osakkeita ja takuuosuuksia sekä käyttää päätösvaltaa vakuutusyhtiössä. Nämä säännökset kumottiin 1.1.1993 voimaan tulleella vakuutusyhtiölain 3 a luvun kumoamisesta annetulla

lailla (1628/92), joten johtolauseesta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana päätösehdotus 3 a luvun kumoamisesta.

Lakiehdotuksen 2 luvun 5 §:n 1 momentin viittaussäännökseen ehdotetaan tehtäväksi tekniluonteinen korjaus.

Lakiehdotuksen 18 luvun 6 a §:ssä säädetään vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttamisesta muun muassa syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Koska esitutkintaviranomaisena voi olla muukin viranomainen kuin poliisi, valiokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja voidaan luovuttaa syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi.

Saman luvun 6 b §:ssä on rahanpesudirektiivin mukaiset rahanpesun estämistä koskevat säännökset.

Valiokunta ehdottaa, että lakiin lisätään uusi 6 b §, jossa säädetään vakuutusyhtiön velvollisuudesta tunnistaa asiakkaansa henkilöllisyys epäiltäessä asiakassuhdetta käytettävän rahanpesuun. Jos on epäilyksiä, että asiakas ei toimi omaan lukuunsa, vakuutusyhtiön on kohtuullisella tavalla pyrittävä hankkimaan tieto myös asiakkaan toimeksiantajan henkilöllisyydestä. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa lähinnä liiketoimen vähimmäissuuruutta ja sopimukseen perustuvan henkivakuutus sopimuksen vakuutusmaksujen vähimmäismäärää koskevia tarkempia määräyksiä, milloin asiakkaan henkilöllisyyttä ei vaadita todistamaan. Jos epäillään rahanpesua, henkilöllisyys tulee todeta annettuja vähimmäisrajoja pienemmissäkin tapauksissa.

Asiakkaan tunnistamistiedot on säilytettävä vähintään viiden vuoden ajan rahanpesututkimusten varalta ja mahdollisina todisteina.

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 6 b § muutetaan 6 c §:ksi. Pykälän 3 momentin mukaan ministeriön on ilmoitettava asiasta edelleen asianomaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos ministeriöllä on vakuutusyhtiön ilmoituksen tai tarkastustoiminnassaan saamiensa tietojen nojalla perusteltua aihetta epäillä, että vakuutusyhtiön palveluja käytetään rahanpesuun.

Esitutkintalain 2 §:n mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Jotta säännöksessä olevan ilmoituskynnyksen ei tulkita olevan korkeampi kuin esitutkinnan toimittamisvelvollisuus, valiokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että ministeriön on ilmoitettava asi-

asta esitutkintaviranomaiselle, jos sillä on syytä epäillä rahanpesua.

Valiokunta ehdottaa vielä, että saman pykälän 6 momentin säännös, jossa sosiaali- ja terveysministeriö oikeutetaan antamaan tarkempia määräyksiä rahanpesudirektiivin täytäntöönpanosta, erotetaan omaksi 6 d §:ksi.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 2 luvun 5 §:n 3 momentti, *(poist.)* 9 luvun 2 § ja 4 §:n 1 momentin 1 kohta, 10 luvun 6 §, 13 luvun 1 § sekä 18 luvun 4 §:n 6 kohta ja 5 §:n 9 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 5 §:n 3 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (318/89), *(poist.)* 18 luvun 4 §:n 6 kohta *(poist.)* 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa (632/89) ja luvun 5 §:n 9 kohta 24 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (812/90),

muutetaan 1 luvun 3 §, 2 luvun 1 §, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 5 §:n 1 momentti, 3 luvun 2 a ja 2 b §, 7 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 2 §, 3 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 3 ja 4 momentti ja 7 §:n 2 momentti, 8 luvun 2 § ja 12 §:n 1 momentti, 9 luvun 1 §:n 4 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta ja 6 §:n 3 momentti, 10 luvun 3 ja 5 § ja 7 §:n 1 momentti, 11 luku, 12 luvun 4 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, 13 luvun 2 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 §, 14 luvun 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 8 §:n 1 ja 3 momentti, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti sekä 18 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohta, 5 §:n 6 kohta ja 9 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § osittain muutettuna 27 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla lailla (328/87), 2 luvun 1 § ja 8 luvun 2 § mainitussa 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa, 2 luvun 2 §:n 1 ja 3 momentti ja 5 §:n 1 momentti mainitussa 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa sekä 3 luvun 2 a ja 2 b §, 14 luvun 5 §:n 3 momentti ja 18 luvun 5 §:n 6 kohta 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (632/91), sekä

lisätään 1 lukuun uusi 3 a §, 2 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 5 momentti sekä lukuun uusi 5 a §, 3 lukuun uusi 2 c §, 7 luvun 1 §:ään uusi 4 momentti, lukuun uusi 3 a § sekä luvun 4 §:ään uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, 10 lukuun uusi 3 a §, 12 lukuun uusi 6 §, 13 lukuun uusi 8 §, 14 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetulla lailla, uusi 4—6 momentti sekä lukuun uusi 5 a §, 15 luvun 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momenteiksi, 16 lukuun uusi 5 a § sekä 18 lukuun uusi 6 a, 6 b, 6 c, 6 d, 8 a ja 10 § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 ja 3 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

1, 2 ja 4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (*peruspääoma*) on vähintään seuraava:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua henkivakuutusliikettä harjoitettaessa 14 000 000 markkaa;
(3 ja 4 kohta kuten hallituksen esityksessä)

5 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

2 a—2 c §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Yhtiön johto

1—4 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku

Yhtiökokous

2 ja 12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1, 3, 4 ja 6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 luku

Tilinpäätös

3, 3 a, 5 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 luku

Toimintapääoma

1—8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

4—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

13 luku

Henkivakuutus ja muu pitkäaikainen vakuutus

2, 7 ja 8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

14 luku.

Vakuutusyhtiöiden valvonta

4—5 a ja 8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

15 luku

Selvitystila ja purkaminen

1, 2, 10, 14 ja 20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

16 luku

Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

5 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 ja 5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 a §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja *esitutkintaviranomaiselle* rikoksen

selvittämiseksi, muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä, jos annettavat tiedot toisessa valtiossa kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin, toisen valtion vakuutustoimintaa valvovalle viranomaiselle.

6 b §

Vakuutusyhtiön on todettava asiakkaansa henkilöllisyys sellaisissa asiakassuhteissa, joista sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset. Jos on todennäköistä, että asiakas toimii toisen henkilön lukuun, tunnistaminen on vakuutusyhtiön käytettävissä olevin keinoin ulotettava myös tähän henkilöön. Tunnistamistiedot tai viitetiedot tunnistamiseen käytetyistä asiakirjoista on säilytettävä luotettavalla tavalla vähintään viiden vuoden ajan asiakassuhteen päättymisestä.

6 c § (uusi)

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä 6 b §:n 1 ja 2 mom.)

Ministeriön on ilmoitettava asiasta edelleen asianomaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos mi-

nisteriöllä on vakuutusyhtiön ilmoituksen tai tarkastustoiminnassaan saamiensa tietojen nojalla syytä epäillä, että vakuutusyhtiön palveluja käytetään tai aiotaan käyttää rikollisesta toiminnasta peräisin olevien varojen todellisen luonteen, alkuperän tai sijainnin taikka niihin kohdistuvien määräämistointen tai oikeuksien peittämiseen tai häivyttämiseen.

(4 ja 5 mom. kuten hallituksen esityksessä 6 b §:n 4 ja 5 mom.)

6 d § (uusi)

Rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin (91/308/ETY) täytäntöönpanon edellyttämät tarkemmat määräykset antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

8 a—10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, jäsenet Dromberg, Jurva, Jääskeläinen, Korho-

nen, Koski, Laivoranta, Linnainmaa, Paloheimo, O. Rehn, Saastamoinen ja Vuoristo sekä varajäsen A. Ojala.

